

# НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

## Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Декан механіко-технологічного факультету

\_\_\_\_\_ В.В. Братішко

" \_\_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 2021 року

**РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО**

на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Протокол № 11 від 25.05.2021 р.

Завідувач кафедри

\_\_\_\_\_ В. В. Ладиченко

**”РОЗГЛЯНУТО ”**

Гарант ОП

274 - Автомобільний транспорт

\_\_\_\_\_ Л.А. Савченко

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи правової культури та митного законодавства

---

спеціальність 274 - Автомобільний транспорт

освітня програма 27 – Транспорт

Факультет (ННІ) Механіко-технологічний

Розробники: професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства,

д.ю.н., доцент Шульга Євгеній Вікторович

Київ 2021

**1. Опис навчальної дисципліни**  
**« Основи правової культури та митного законодавства »**

<b>Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь</b>		
Освітній ступінь	«Бакалавр»	
Галузь знань	27 – «Транспорт»	
Спеціальність	274 – «Автомобільний транспорт»	
<b>Характеристика навчальної дисципліни</b>		
	ПК	СК
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	-	
Форма контролю	Іспит	
<b>Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання</b>		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	45	6
Практичні, семінарські заняття	30	6
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	45	108
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	2

## 1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета **курсу** полягає у формуванні знань про митне законодавство, його особливості, історію розвитку та подальші перспективи

Завдання **курсу** знати повноваження та функції державних інституцій у митній сфері; джерела митного права; забезпечити володіння системою знань про митний контроль; вміти аналізувати митно-правові норми, здійснювати їх пошук та систематизацію, аналізувати сучасний стан та перспективи розвитку митного законодавства; навчити вмінню правильно застосовувати знання для проходження митного контролю.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:** поняття митного права та його місце в системі публічного права; поняття, предмет та систему митного права; поняття і класифікація джерел митного права; митні режими; правове регулювання процесу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон.

**вміти:** - складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами (ПРН7); - вміти працювати з спеціальною митно-правовою літературою і використовувати ці різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних явищ у митно-правових відносинах (ПРН8), крім того належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності (ПРН14); - оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи врегульовані правом митні правовідносини (ПРН6);- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи (ПРН18)

**володіти:**

- володіти базовими навичками риторики (ПРН11), спілкуватися державною мовою, як усно, так і письмово, правильно вживаючи правову термінологію (ПРН10);

- використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних **адміністративно правового та транспортного характеру (ПРН15)**

**мати:**

– досвід аналізу наукової та спеціальної літератури з дисципліни «Основи правової культури а митного права»;

– високий рівень правової свідомості і культури, поваги до права, нетерпимість до його порушення;

бути ознайомленим:

– з основними напрямками розвитку вітчизняної та зарубіжної науки в галузі митного права України;

– з головними проблемами формування правової системи суспільства;

– досвідом вирішення правових проблем та колізій;

– з головними проблемами співвідношення національного та міжнародного права.

Вимоги до результатів засвоєння дисципліни

(універсальні, загальні та спеціальні компетенції)

Набуття компетентностей:

**загальні компетентності (ЗК):** передбачають формування світоглядних та морально-етичних цінностей, широку соціально-гуманітарну ерудованість і усвідомлення мультикультурного розмаїття сучасного життя, зокрема:

- здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу та синтезу;

- здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях;

- уміння планувати, організовувати і контролювати свою діяльність;

- знання і розуміння природи етичних стандартів, у тому числі етичних стандартів правничої професії та здатність діяти на їх основі;

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
  - здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово, у тому числі у професійній сфері;
  - вміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії;
  - навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, оцінка її достовірності, використання сучасних інформаційних технологій і баз даних;
  - здатність до проведення аналізу фактів, подій, явищ та процесів;
  - здатність бути критичним і самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки;
  - здатність до творчого мислення і генерування нових ідей;
  - вміння працювати самостійно, працювати у команді колег за фахом, а також із залученням експертів з інших галузей знань;
  - здатність приймати неупереджені і мотивовані рішення;
  - здатність визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб;
  - вміння примирювати сторони з протилежними інтересами;
  - здатність вчитися, виявляти прогалини у власних знаннях і оволодівати новими знаннями, усвідомлювати необхідність у навчанні протягом усього життя;
  - вміння визначити пріоритети та проявляти наполегливість у досягненні поставлених завдань і виконанні взятих зобов'язань;
  - здатність проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність;
  - здатність до ініціативності у практичній діяльності, уміння оперативно реагувати на зміни;
  - цінування різноманітності і мультикультурності та повага до них;
  - прагнення до збереження навколишнього середовища;
  - здатність поважати гендерну рівність;
  - прагнення до утвердження академічної доброчесності.
- фахові (спеціальні) компетентності (ФК):** Освітній процес зі спеціальності повинен формувати широкий спектр теоретичних і прикладних знань про природу і призначення права, його принципи та зміст, а також уміння і навичок у процесі правозастосування, зокрема:
- знання основ теорії та філософії права, структури правничої професії та її ролі у суспільстві;
  - знання історії права та устрою держави;
  - знання стандартів правничої професії;
  - знання міжнародних стандартів прав людини;
  - знання Конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод та прецедентної практики Європейського суду з прав людини;
  - знання основ міжнародного публічного права;
  - знання основ права Ради Європи та права Європейського Союзу;
  - знання засад і принципів національного права, а також змісту правових інститутів таких фундаментальних галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право; кримінальне і кримінальне процесуальне право;
  - навички реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;
  - уміння застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій;
  - здатність визначити належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
  - здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції;
  - здатність застосовувати юридичну аргументацію;
  - здатність виявляти проблеми правового регулювання і пропонувати способи їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності;
  - навички логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення;
  - навички консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації;
  - навички самостійної підготовки проектів актів правозастосування;
  - здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

# 1. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	П	лаб	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
<b>Змістовий модуль 1. Назва</b>														
Тема 1. <b>Загальні положення теорії митного права</b>	2	14	4	10			10		2					
Тема 2. <b>Митне регулювання і митне законодавство</b>	2	14	4	10			10							
Разом за змістовим модулем 1	4		8	20				2						
<b>Змістовий модуль 2. Назва</b>														
Тема 1. <b>Митна справа та митна політика</b>	2	6	4	10			10		2					
Тема 2. <b>Митне оформлення і декларування товарів та предметів, які переміщують через митний кордон України</b>	2	6	4	10			10							
Тема 3. <b>Країна походження товару</b>	2	6	4	10			10							
Тема 4. <b>Митна вартість товарів та методи її визначення</b>							15							
Разом за змістовим модулем 2	6													
<b>Усього годин</b>			12	30				2						
Курсовий проект (робота) з _____ _____			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>(якщо є в робочому навчальному плані)</i>														
<b>Усього годин</b>	120		35	40		45		120	4			116		

### 1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

### 2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<b>Загальні положення теорії митного права</b>	5
2	<b>Митне регулювання і митне законодавство</b>	5
3	<b>Митна справа та митна політика</b>	5
4	<b>Митне оформлення і декларування товарів та предметів, які переміщують через митний кордон України</b>	5
5	<b>Країна походження товару</b>	5
6	<b>Митна вартість товарів та методи її визначення</b>	5

### 3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Розвиток діяльності митної справи України
2. Поняття, предмет і метод митного права.
3. Система митного права і джерела митного права.
4. Державна митна політика: поняття, напрями і форми здійснення державної митної політики.
5. Організація митного контролю.
6. Зони митного контролю.
7. Здійснення митного контролю.
8. Загальні положення митного оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон України.
9. Етапи митного оформлення.
10. Митне декларування: поняття, функції, форми і необхідна документація.
11. Учасники митного оформлення. Декларант, його права і обов'язки.
12. Міжнародно-правове регулювання електронного декларування товарів.
13. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
14. Тарифне регулювання: поняття, види та порядок нарахування податків.
15. Порядок сплати митних платежів.
16. Митні пільги: поняття, види, порядок і умови застосування.
17. Нетарифне регулювання.
18. Митна статистика як складова основ митної справи.
19. Завдання і система митної статистики.

20. Митна статистика зовнішньої торгівлі: поняття, цілі і загальна характеристика.

<b>НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ</b>			
<p>- Бакалавр</p> <p>ціальність – 274</p> <p>спортні технології</p> <p>мобільний транспорт)</p>	<p><b>Кафедра</b></p> <p><b>Міжнародного</b></p> <p><b>права та</b></p> <p><b>порівняльного</b></p> <p><b>правознавства</b></p> <p>2021-2022 н.р.</p>	<p><b>ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ</b></p> <p><b>№ 1</b></p> <p>з дисципліни</p> <p><b>Основи правової культури та</b></p> <p><b>митного законодавства</b></p>	<p><b>Затверджую</b></p> <p>Зав. кафедри</p> <p>_____</p> <p>(підпис)</p> <p><b>Ладиченко В.В.</b></p> <p>_____ 2021 р.</p>
<b>Екзаменаційні запитання</b>			
<p>.. Охарактеризуйте митний режим «Тимчасовий ввіз».</p> <p>!.. Стамбульська конвенція.</p>			
<b>Тестові завдання</b>			
<p><b>ищий орган державної влади у митній сфері:</b></p> <p>ержавна митна служба;</p> <p>ержавна фіскальна служба;</p> <p>іністерство фінансів України;</p> <p>іністерство доходів і зборів України.</p>	<p><b>6. Що таке митна вартість?</b></p> <p>а) Вартість товару за кордоном;</p> <p>б) Вартість товару всередині країни;</p> <p>в) Вартість сплачуваного мита;</p> <p>г) Сумарна вартість товару.</p>		
<p><b>дміністративні стягнення у вигляді попередження,</b></p> <p><b>афу можуть бути накладені не пізніше як через::</b></p> <p>місяць;</p> <p>місяці.</p> <p>місяців</p> <p>рік</p>	<p><b>7.Заходи нетарифного регулювання застосовуються:</b></p> <p>а) лише при імпорті товарів;</p> <p>б) лише при експорті товарів.</p> <p>в) як при імпорті, так і при експорті.</p>		
<p><b>країна набула повноправного членства у ФАО у:</b></p> <p>03;</p> <p>09;</p> <p>12.</p>	<p><b>8. Надайте визначення</b></p> <p>Вид платежу, що стягується з товарів, які перетинають митний кордон держави (ввезених, тих, що вивозять або надходять транзитом) – це....</p>		
<p><b>итному контролю підлягають::</b></p> <p>сі товари і транспортні засоби, що переміщуються з митний кордон України;</p> <p>підозрілі товари і транспортні засоби, що міщуються через митний кордон України</p> <p>вбіркові товари і транспортні засоби, що міщуються через митний кордон України</p>	<p><b>9.Заходи нетарифного регулювання застосовуються:</b></p> <p>а) лише при імпорті товарів;</p> <p>б) лише при експорті товарів;</p> <p>в) як при імпорті, так і при експорті..</p>		
<p><b>Стандарт BRS спрямований на забезпечення</b></p> <p><b>еки продукції і встановлює вимоги до системи:</b></p> <p>неджменту якості й гігієни виробничого середовища;</p> <p>неджменту якості й гігієни складів;</p> <p>неджменту якості й гігієни торгівельних місць.</p>	<p><b>10. Митному контролю підлягають:</b></p> <p>а) усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України;</p> <p>б) підозрілі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України;</p> <p>в) вбіркові товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України.</p>		

Є.В. Шульга

\_\_\_\_\_

(підпис)

## 8. Методи навчання.

При викладанні навчальної дисципліни « Основи правової культури та митного законодавства » використовуються такі групи методів навчання, як: 1) *методи за джерелами знань* – словесні (бесіда,

лекція, інструктаж, робота з книгою, репродуктивний метод), наочні (демонстрація, ілюстрація), практичні (практична робота, вправи); 2) **методи навчання за характером логіки пізнання** (індуктивний, дедуктивний); 3) **методи навчання за рівнем самостійної розумово-пізнавальної діяльності** (проблемний виклад, частково-пошуковий метод, дослідницький метод, метод проблемного викладання).

**Бесіда** передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних. З цього погляду виділяють два види бесіди: евристичну й репродуктивну. За місцем у навчальному процесі розрізняють вступну, поточну й підсумкову бесіди.

**Лекція** — це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. Лекція використовується, як правило, у вищих навчальних закладах і старших класах загальноосвітньої школи.

Важливе місце у навчальному процесі займає **інструктаж**. Він передбачає розкриття норм поведінки, особливостей використання методів і навчальних засобів, дотримання правил безпеки під час виконання навчальних операцій. Це важливий етап в оволодінні методами самостійної пізнавальної діяльності. Адже важливо, щоб студенти розуміли не лише, **що** треба робити, а і як це робити.

Чільне місце серед групи словесних методів посідає метод **роботи з книгою**. Віднесення його до цієї групи дещо умовне. Студенти мають розуміти, що основне джерело отримання наукової інформації — не викладач, а книга. Відтак важливо навчити студентів методів і засобів самостійної роботи з книгою: читання, переказу, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, схем, графіків та ін.

**Репродуктивний метод**. До нього відносять застосування вивченого матеріалу на основі зразка або правила. Діяльність тих, хто навчається, має алгоритмічний характер, тобто провадиться за інструкціями, правилами в аналогічних, схожих зі зразком, ситуаціях.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому варто зауважити, що ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

**Демонстрація** — це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у природі, динаміці.

**Ілюстрація** — метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлини, малюнки, схеми, графіки та ін.).

**Практична робота** спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. У навчальній практиці значне місце відводиться вправам. **Вправа** — це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування умінь та навичок.

**Індуктивний метод** — це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального. У результаті розуміння сутності ознак, властивостей одиничних предметів чи явищ, понять є можливість усвідомити істотні, типові закономірності чи властивості однопорядкових предметів або явищ. Проте, використовуючи індуктивний метод, варто не змушувати студентів завчати велику кількість одиничних понять, а лише ту інформацію, що дасть змогу виділити у споріднених поняттях суттєве, загальне, типове.

**Дедуктивний метод**, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. Студенти ознайомлюються із загальною закономірністю, а потім на основі цієї закономірності, правила, закону характеризуються інші явища, предмети. Індуктивний і дедуктивний методи перебувають у діалектичному взаємозв'язку.

Методи навчання за логічними ознаками не відокремлені від методів навчання за джерелами знань. У процесі використання словесних, практичних та наочних методів викладач і студенти не можуть обійтись без індукції, дедукції аналізу й синтезу.

**Проблемний виклад** передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та "прийнятті" проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

**Частково-пошуковий метод** включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і "прийняття" пізнавального завдання; керувати ходом пошукової

мисленневої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

**Дослідницький метод** спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання. Для ефективності цього методу варто дотримуватися низки вимог: створення проблемної ситуації; керівництво студентами при виділенні пізнавального завдання; спонукання студентів до пошуків гіпотези, перевірки її достовірності; надання допомоги у пошуках ефективних методів і резерву знань, необхідних для розв'язання задачі; орієнтація студентів на проведення досліджень і систематизація результатів проведеної роботи; включення студентів у самостійний аналіз перебігу та результатів проведеної роботи.

**Пояснювально-демонстраційний метод.** Студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти діють у рамках репродуктивного (відтворювального) мислення. У ВНЗ цей метод набуває найширшого застосування для передання великого масиву інформації.

**Метод проблемного викладання.** Використовуючи різноманітні джерела та засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різноманітні підходи, показує способи розв'язання поставленого завдання. Студенти стають свідками і співучасниками наукового пошуку. І в минулому, і нині такий підхід широко застосовується.

## Форми контролю

За кредитно-модульною системою викладення навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» застосовуються такі основні види контролю знань:

- **поточний контроль** – систематично на різних навчальних заняттях впродовж семестру у формах:
  - усне опитування;
  - письмові контрольні експрес-роботи;
  - тестовий контроль;
- **модульний контроль** – двічі на семестр;
- **підсумковий контроль** – у кінці семестру після вивчення навчальної дисципліни у формі заліку.

**Розподіл балів, які отримують студенти.** Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, Бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	Заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни  $R_{\text{дис}}$  (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи  $R_{\text{нр}}$  (до 70 балів):  $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$ .

## 11. Методичне забезпечення

1. Шульга Є.В. Міжнародне право енергетичної безпеки: навчальний посібник для студентів юридичного факультету. Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ. 2019. – 232 с.

## 12. Рекомендована література

### – основна

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30.
2. Митний Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2012
3. Діхтієвський П.В. Митне право: навчально-методичний посібник для самостійного визначення дисципліни / П.В. Діхтієвський, Д.В. Шаповалов. – К.: КНЕУ, 2008. – 160 с
4. Бережнюк І.Г. Регулювання митної справи: підруч. для студ. ВНЗ/ І.Г. Бережнюк. – Хмельницький: Інтрада. 2007. 311с.
5. Приймаченко Д.В. Митна політика держави та її реалізація митними органами / Державна митна служба України, Академія митної служби України. – Д.: Академія митної служби України, 2006. – 332с.
6. Бойко В.М. Митна справа України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл.: у 3 т. – К.: 2006

### – допоміжна:

1. Додонкин Ю.В. Таможенная экспертиза товаров: Учебник для студ., обучающихся по спец. 351100 "Товароведение и экспертиза товаров / Ю.В. Додонкин. – М.: 2003. – 271с.
2. Тимошенко И.В. Таможенное право России: учебник для вузов. – Ростов н/Д: Феникс, 2008. – 461с.

3. Терещенко С.С. Основи митного законодавства України. Питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. для студ. вищих та серед. спец. навч. закладів. – К.: ЗАТ "Август". 2001. – 421с.

### 13. Інформаційні ресурси:

#### **Сайти державних органів влади України**

<http://www.president.gov.ua> - Президент України

#### **Законодавча влада України**

<http://portal.rada.gov.ua> - Верховна Рада України

<http://www.ombudsman.gov.ua/> - Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

#### **Виконавча влада України**

<http://www.kmu.gov.ua/control> - Кабінет Міністрів України

<http://children.kmu.gov.ua/> - Урядовий сайт для юних громадян

#### **Міністерства України**

<http://www.minjust.gov.ua/> - Міністерство юстиції України

<http://www.mon.gov.ua> - Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

<http://mfa.gov.ua/ua> - Міністерство закордонних справ України

#### **Судова влада України**

<http://www.ccu.gov.ua/uk/index> - Конституційний Суд України

<http://www.scourt.gov.ua> - Верховний Суд України

<http://www.arbitr.gov.ua> - Вищий Господарський Суд України

<http://www.vasu.gov.ua> - Вищий Адміністративний Суд України

#### **Конституційні органи**

<http://www.gp.gov.ua/> - Генеральна прокуратура України

<http://www.vru.gov.ua> - Вища рада юстиції України

<http://www.bank.gov.ua> - Національний банк України

#### **Правові та економічні видання**

<http://uamedia.visti.net/golos> - Газета «Голос України».

<http://uamedia.visti.net/uk> - Газета «Урядовий кур'єр».

<http://www.visnuk.com.ua> - Вісник податкової служби України.

<http://www.vobu.com.ua> - всеукраїнська професійна газета «Все про бухгалтерський облік».

<http://www.byhgalter.com> - бухгалтерський облік в Україні. Практична бухгалтерія доступно та зрозуміло.

#### **Правові професійні системи**

<http://www.nau.kiev.ua/index.php?page=links>. – Правова професійна система Мега-НаУ

<http://ovu.com.ua/> - Бюлетень «Офіційний вісник України» (Електронний варіант) Міністерства юстиції України..

<http://www.ligazakon.ua/> - Система «ЛІГА: ЗАКОН» (ЕЛІТ, Бізнес, Юрист, Бухгалтер) - повна законодавча база України. «ЛІГА:ЗАКОН» в повній комплектації - це система інформаційно-правового забезпечення, яка надає нормативно-правову, консультаційну, довідкову інформацію по всіх галузях знань і видах господарської діяльності